

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.— "
četrt leta . . . 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Agitirajte, pridobivajte novih naročnikov za naše liste, ki so:

Učiteljski Tovarish - - - -
- - - Popotnik, Zvonček.

Iznova pozivamo vsa okrajna učiteljska društva, naj store svojo dolžnost v polnem obsegu! Vsi na delo!

Sprejemne izkušnje in pripravljalni razredi za srednje šole.

(Iz srednješolskih krogov.)

»Učiteljski Tovarish« v št. 4. od 24. januarja t. l. prinaša v članku »Pouk v nemščini na slovenskih ljubljanskih ljudskih šolah« več predlogov, ki so jih pri lokalni konferenci na I. mestni šoli dne 20. januarja sprejeli soglasno. Predlogi 1., 2., 3. in 5. so gotovo jako dobri, ne strinjam pa se s predlogom 4., ki priporoča ustanovitev c. kr. pripravljalnih razredov za srednje šole na vseh ljubljanskih slovenskih deških šolah. Ta predlog je tudi le posledno v zvezi z vprašanjem nemščine na ljudskih šolah, ker pač nemščino zahtevajo pri sprejemni izkušnji za srednje šole. Preden torej razpravljamo o pripravljalnih razredih, se hočem dotakniti sprejemnih izkušenj za srednje šole vobče in izkušnje iz nemščine za vstop na naše slovenske srednje šole posebej.

I.

Sprejemne izkušnje za srednje šole so krivične. V teku nekaj ur naj izpraševalec izkuša po 50 do 150 učencev, ali so sposobni za srednješolski študij! Kdo pa more to spoznati v tako kratkem času pri tolikem številu izkušanih? Neizogibno je torej, da se tuintam odkloni sposobnejši in sprejme manj sposoben učenec. Če že toliko kriče o krivičnosti in nepotrebnosti zrelostnih izkušenj na srednjih šolah, kjer vendar učencem poznan učitelj izprašuje svoje lastne že dorele učence, koliko krivičnejša je sprejemna izkušnja, kjer nepoznan profesor izprašuje preplašene fantiče, katerih nobenega ne pozna po njegovih duševnih sposobnostih. Zrelostno iz-

kušnjo so olajšali, priznava se tudi zrelost »z večino glasov«, ostale pa so sprejemne izkušnje — v avstrijskih deželah. Na Hrvaškem so odpravljene l. 1908, in srednješolski profesorji so zadovoljni s tem. Namesto sprejemne izkušnje je izkusna doba prvih 3 mesecev šolskega leta. Popolnoma nesposobni učenci se po tej dobi vrnejo ljudski šoli. Da pa se zmanjša število teh poizkusnih učencev, so lani zopet uvedli sprejemno izkušnjo za učence, ki prinesejo iz ljudske šole slabo izpričevalo.

Sprejemna izkušnja pa je tudi nepotrebná, gotovo je manj potrebna kakor zrelostna. Kakšna nesreča pa je, če sedi nesposoben učenec nekaj mesecev v srednji šoli? Za učenca je vse eno, ker ta čas itak spada v dobo šolske obveznosti. Za srednjo šolo se nič ne pridobi s sprejemno izkušnjo, ker pride kljub izkušnji dovolj nesposobnih v srednje šole, kakor kaže veliko število učencev prvega razreda, ki med letom izstopijo ali imajo ob koncu leta nezadosten uspeh. Na škodi bi bili edino starši, ki pa so si sami krivi, ker navadno v svoji zaslepljenosti ne verjamejo ljudskošolskemu učitelju, ki pozna njihovega sinčka in jim odkritosrčno pove, da ni sposoben za srednjo šolo.

Sprejemne izkušnje so pač ostanek iz one dobe, ko je bilo ljudsko šolstvo še slabo razvito, ko so sprejemne izkušnje nudile edino mogočnost izbire in so s svojimi zahtevami bile navodilo za starše, kako naj pripravijo svoje sinove za srednjo šolo. Dandanes pa je šolska obveznost splošna, učni smoter za vse ljudske šole v bistvu isti, torej sprejemne izkušnje za srednje šole vobče neumestne.

Še bolj neumestna pa je **sprejemna izkušnja iz nemščine** pri vstopu na naše slovenske gimnazije na Kranjskem. To je zopet naš slovenski unikum v celi državi, povsod se pri sprejemu zahteva samo en jezik, pri nas pa dva. Umevno je to v slovensko-nemških gimnazijskih razredih v Celju in Mariboru, kjer je že v prvem razredu učni jezik deloma nemški (pri geografiji, prirodopisu in seveda nemščini), na Kranjskem pa v nižjih gimnazijskih razredih rabijo slovenski učni jezik za vse predmete razen nemščine. Toda naša gimnazijska ravnateljstva in deželni šolski

svet nimajo poguma, da bi izvrševali zakon, ki zahteva sprejemno izkušnjo iz **učnega jezika**, ne učnih jezikov! Rajši dopuščajo leto za letom vzgojni greh, da sprejemajo dečke, ki ne ustrezajo stavljenim zahtevam. Zakaj tega gotovo nihče ne bo trdil, da znajo naši desetletni prvošolci iz obeh jezikov toliko, kakor drugi samo iz enega! Tako se našim srednješolcem že pri vstopu v prvi razred daje potuha, češ, v srednji šoli stavimo stroge predpise in zahteve, toda izvršujemo vse le na pol! Ali ne bi bilo boljše izkušati samo en jezik, seveda materinski, a tega strogo in temeljito? Pisec teh vrst je iz popolnoma slovenske ljudske šole — nemščina je bila takrat pri nas **relativno** oblikovna za učence, katerih starši so izrečno zahtevali — prestopil v popolnoma nemško srednjo šolo (sprejemna izkušnja je bila jako milostna), a se je v teku nekaj mesecev privadil toliko nemščine, da je dovršil prvi razred z odliko. Takih je veliko. Seveda sem slovenščino iz ljudske šole znal tako dobro, da se mi v celi srednji šoli nikdar ni trebalo učiti slovenske slovnice. **Dober temelj v enem jeziku je najboljša podlaga za ves nadaljnji študij!**

II.

Podobni razlogi govore tudi **proti pripravljalnemu razredu za srednje šole.** Za srednjo šolo ni treba posebne priprave, ampak le naravne nadarjenosti in pridnosti! Kdor pa ni nadarjen in priden, temu tudi priprava ne pomaga. Nekateri starši so celo tako »previđni«, da svojega sinčka dajo pripravljati za gimnazijo celo iz latinščine! To je seveda napačno. Za srednjo šolo je treba dobro umevanje tega, kar se čita, in pravilno izražanje svojih misli, torej poznanje svojega materne jezika, računanje s celimi števili, predvsem popolna **sigurnost v naštevanki** — to se zadnji čas čim dalje bolj pogreša — sposobnost pravilnega sklepanja za sklepni račun, zmožnost in zmisel za opazovanje prirodnih pojavov ter ona zdrava radovednost in želja za znanjem, ki budi in vzdržuje v učencu voljo k učenju. Vsega tega pa je treba tudi za druge poklice v življenju, torej v ljudski šoli ni treba učencev deliti prehitro. To deljenje po bodočih poklicih — študij ali praktično

delo — nastopi dovolj hitro z 10. letom, ko mladi študentje prestopijo v srednjo šolo. Nasprotno, meni se dozdeva, da je to celo prerano, da so prejšnje generacije ki so stopale z 12—14 leti v srednje šole, dajale boljše, resnejše in manj nervozne ali sploh bolehné dijake! Takrat je tudi manj ljudi študiralo za učene poklice, zdaj jih študira veliko več, zato je med njimi tudi več nesposobnih, zato tudi vedno več tožb o preobloženju srednješolcev. Tega tudi pripravljalni razredi ne bodo odpravili, ampak bodo z enostransko dresuro pri manjšem številu učencev, kakor jih je po navadnih ljudskošolskih razredih, še več nesposobnih učencev vtihotapili v srednje šole. Pripravljalni razredi so torej tako **nepotrebni** kakor sprejemne izkušnje.

A so tudi **krivični**. Povsod ne morejo biti pripravljalni razredi. Torej bi morali starši vseh onih krajev, kjer ni pripravljalnih razredov, eno leto več plačevati stanarino za svojimi sinovi. Na c. kr. pripravljalnih razredih, ki jih vzdržuje naučno ministrstvo, se zahteva šolnina. Kako pridejo starši do teh nepotrebnih stroškov?

Predlog pripravljalnih razredov, kakor se je stavil in sprejel je težko izvedljiv. Pripravljalni razredi so drugod v zvezi s srednjimi šolami, ni torej verjetno, da bi ministrstvo ustanovilo posebne c. kr. pripravljalne razrede na vseh deških šolah v Ljubljani. Komu bi bili c. kr. vadniški učitelji teh razredov podrejeni, ali mar mestnemu nadučitelju in šol. voditelju? Tu se poraja vse polno administrativnih težkoč. Na ljubljanskih srednjih šolah pa ni prostora za pripravljalne razrede, ker so itak že prenapolnjene in so od leta do leta v zadregi za učne sobe.

Pripravljalni razredi za srednje šole so samo birokratska iznajdba za zavlacavanje uresničenja naših opravičenih srednješolskih zahtev in za vzdrževanje nepotrebnih nemških srednjih šol na slovenskem ozemlju. To se vidi že iz tega, kje so takšni pripravljalni razredi. Pripravljalni razredi so na gimnazijah v Kočevju (v šolskem letu 1911/12, 16 učencev), na nemški gimnaziji v Celju (7), v Ptuj (25), v Beljaku (44), v Gorici (62), v Pulju (29), na realki v Idriji (24) in Gorici (44). Nem-

LISTEK.

Idila.

Jutranji polmrak. Soba učiteljice, ki ni dobila draginjske doklade. V postelji leži v polsnu učiteljica Mila. Skozi napol zavrtro okno pada mesečina in boža blede lice...

Mila (v snu): Bože dragi! Moj up je šel po vodi.

Mesečina: Mila, Milica! Spavaš li? Oh, kako je pusto in prazno v tvoji sobi!

Nanos (pes, dremajoč za vratni): Kaj budiš mojo gospodarico?! Naj ima vsaj ponoči mir, podnevi se itak ne umirj od skrbi.

Račun firme J. (z mize): Kaj blebečeta! V štirinajstih dneh mora gospodična plačati 115 K 36 v, sicer tožimo.

Stol: Oh, oh! Kako me boli desna prednja noga! Prokleta kostobolje!

Peč: Tresem se mraza. To zimo še nisem bila pošteno zakurjena.

Bluza (s stola): Za boga, kaj bo! Komolci so vsi pederšani, šivi pokajo. Saj sem pa tudi že stara, da niti svojega rojstva več ne pomnim.

Črevelj (izpod postelje): Zahtevam popravila. Sicer ne pojdem več na prosto v tem mrazu. Da si nakopljem bolezen za vse življenje, kajne?! O, seveda. Pa naj gredo tisti, ki sede v gorkih sobah in se mastijo, nas reveže pa pošiljajo v burjo in sneg... Ha, ha!

Pajek: Vi ste kukavice! Premalo hrabrosti je med vami, premalo samozavesti! Vse, kar hočemo, moremo. Hočem, in ker hočem, tudi morem.

Učit. Tovarish (z mize): Bravo! Mi hočemo zmagati, zato tudi moremo in zato tudi bomo zmagali.

Gregorčičeve poezije (s police): Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

Knjiga (iz miznice): Kogar so bogovi posebno »ljubili«, tega so naredili učiteljem.

Mila (v snu, trpk): Zadnja dekla sem. Še slabša. Dekla si lahko kupi krilo, privošči razvedrila. A jaz?! Niti najpotrebnejšega si ne morem kupiti, pa bi mislila na zabavo. — Menda sem mlada! All sem že starica, življenja in trpljenja trdnja? O, mladost! Po tvoji svetli zarji srce mi zdihuje. Odbežala si, preden si prišla.

Muha (s posteljnega roba): Ne obupuj, revica! Upaj! Upanje daje življenje.

Nanos (ironično): Upaj, upaj! Ljudje so norci, ker preveč upajo. Kdaj se bodo neki izpametovali?! Lovi, lovi in čaka. Namesto, da bi zgrabil in držal. Čim več moreš, tem več zagrabi! Ti, muha, si ravnotaka! Čakaš in čakaš. Vidiš odprto okno in se zaletiš, misleč: »Aha, zdaj pa le ven na sonce v pisano prirodo!« Hura! Pa priletiš naravnost v — volovsko žrelo.

Učit. Tovarish: Ste čitali o Brusovi smrti? Kaj pravite k temu?

Slov. Narod (z mize): Poštena duša. Toda Slovenci smo premehki, preveč čustveni. Slutimo, upamo, trpimo — ali dejanj nam manjka.

Ročni zapisnik (iz predala): Zdl se mi, da je med nami mnogo Brusov. Samo nekateri niti toliko nimajo, da bi si kupili revolver.

Igla za klobuk (iz blazinice na steni): Da ni postreljal teh kri pijočih pijavk!

Zgodovina slov. naroda: Hinnavci in ubijalci so!

Miza (izposojena od dobrih ljudi): Poslušajte, kako lepi ljudje so to! Našega župana poznate, kajne in župnika tudi?

Vsi: Kaj je z njima?

Miza: Hinnavca sta. Same ljubeznivosti bi se stopila, kadar govorita z našo

gospodično. A odjedla sta ji dobrih dvajset kronic mesečno.

Vsi (začudeno): Kako to?

Miza: Tako. Prejšnji učitelj je bil občinski tajnik, kakor veste. Ko je prišla namesto njega gospodična Mila, se je zdelo vsem umevno, da bo njegova naslednica tudi kot tajnika. Župan ji je seveda obljubil. Toda ostalo je samo pri obljubi. Natiroma je sam avanziral za občinskega tajnika, oziroma oba z župnikom, čegar najponižnejši podrejenik je naš velezaslužni gospod župan. In zdaj si delita svetle kronice, katerih število se je še zvišalo, odkar imamo dva tajnika. — Ali ni to sramota?

Mila (zaničljivo): V obraz bi ju udarila kadar me tako hinavsko-prijazno pozdravita.

Kristus (s podobne): Ne sodite, da ne boste sojeni!

ssVsi (ogorčeno): Saj se sami obsojajo!

Veter (pokuka skozi razbito šipo): Ej, gospodična! Kako ste neumni! Z odprtimi rokami vas sprejmejo, kar prelevite se. Dobili boste doklado in najboljšo službo, ki si jo želite. Ne bo vam manjkalo svetlih kronic...

Stol (zdihuje): Jaz revež! Prišel bi potem v peč in na moje mesto razkošni

ci v Celju ga ne smatrajo potrebnim, Slovenci ga pa ne obiskujejo, odkar so tam slov.-nem. gimnazijski razredi.

Učiteljstvo torej naj izpremeni ta svoj sklep in **namesto pripravljalnih razredov naj zahteva odstavek sprejemne izkušnje na srednjih šolah vobče**, in ker ta ni odvisna od nas Slovencev samih, **posebe odstranitev sprejemne izkušnje iz nemščine na naših slovenskih gimnazijah**. Zadnje (odstranitev nemščine) pa naj zahtevajo tudi starši! Srednješolski profesorji lahko to izkušnjo iz nemščine privedejo ad absurdum s tem, da pri izkušnji postopajo strogo in odklonijo vse učence, ki ne zadostujejo zahtevam: »spretnost v čitanju in pisanju, znanje početnih nauk iz oblikoslovja, spretnost v analizovanju prosto razširjenih stavkov, znanje pravo-pisnih pravil.« Ako se enkrat na podlagi tega nesmiselnega programa iz nemščine odkloni polovica učencev, ki so se javili za sprejem v srednjo šolo — in to bi se lahko — potem bodo se že starši začeli zanimati za odpravo sprejemne izkušnje iz nemščine na slovenskih srednjih šolah! Ta radikalna operacija bi znabiti pomagala, če vsi pametni razlogi nič ne izdajo.

III.

Končno še nekaj besed o **nemščini**, ki je bila povod omenjenemu predlogu in sklepu učiteljstva I. mestne šole.

Nemščina je za nas potrebna, ker niso Nemci le okolo nas, ampak so tudi med nami. Kljubovalno zanemarjanje nemščine ne bo rešilo našega naroda. Narodna zavednost širokih mas, ki do sledno povsod zahtevajo pravice svojega jezika, in dobro znanje nemščine poleg maternega jezika bo nas dvignilo nad narodne nasprotnike, ki poleg svojega jezika znajo le slabo in nepopolno naš jezik.

Za priučenje nemščine pa **ni potrebno**, da se eden ali dva predmeta (zemljepis in zgodovina) učita v nemškem učnem jeziku. To bi bilo na škodo dotičnim predmetom, **za nemščino pa niti ne bi zadostovalo**, ako bi se učenci samo pri enem predmetu izražali in vadili v nemščini. Treba je o **vseh stvarih** govoriti v jeziku, ki se ga naj učenci nauče. **Nemške čitanke** bi torej morale obsegati vse predmete, tudi račune. Zlasti bi to moralo veljati za 6., 7. in 8. razred, ki so v Ljubljani nadomestilo za meščanske šole. V 3., 4. in 5. razredu še učenci že toliko naučijo, da spretno pišejo in čitajo ter nekaj razumijo nemško. V zadnjih 3. razredih, oziroma v meščanski šoli **pa bi naj nemška ura obsegala vse predmete**. V njej bi se nekako ponavljale predelovalne v nemškem jeziku že znane stvari iz drugih učnih predmetov, ki so se neposredno ali nedolgo prej predelali v slovenskem učnem jeziku. To bi omogočilo vsestransko rabo nemščine in bi koristilo predmetom. Seveda bi se morala važnost polagati na **praktično znanje in razumevanje jezika, ne pa na težavne slovniške in pravopisne fi-nese nemškega jezika**, ki jih niti rojeni Nemci ne obvladajo. Sploh se v nobeni šoli ne sme pozabiti — to velja za vse predmete — da v življenju veliko več govorimo kakor pišemo, torej moramo bolj gojiti spretnost v govoru, nego v pisavi.

Vzroki za deficit učiteljskih listov.

I.

Kakor pač pride, da posede tovariši še po zborovanjih svojega društva in se menijo, tako je bil tudi zadnjič. Menili smo

žametasti fotelji. Ne, to se ne sme zgoditi!

Tovariš in Narod (enoglasno): Kar nas je, smo kakor skala. Čunje naj pa le nasprotniki spravijo.

Mila (v snu): Tako je. Še so značaji med učiteljstvom, in sicer tem trdnejši čim bolj mislijo nasprotniki, da nas bodo ujeli. Mi vstajamo, a vas je strah...

Veter: Ej, velečenjena gospodična! Poznate li učiteljico Šuričevo? Vse časti vredna Slomškarica je. Ona ima najlepše obleke, najelegantnejše klobuke. Ali še veste, kako začuden ste jo gledali na lanski okrajni konferenci? Mislili ste, kajne, da se je kaka visokorodna gospa ponižala in posetila vaše zborovanje. Gotovo se vam niti sanjalo ni, da bi utegnili ta velečenjena gospodična biti — učiteljica. No, to ni tako težko. Njeni starši so bogati. Ima vse, kar poželj. Sedaj je dobila tudi 25% doklado. Lahko si bo privoščila tudi zabave, ali ne, gospodična Mila?

Pismo starejšega datuma (iz škatle): Predlanskim je dobila podpore 200 kron.

Pompa dura (s stene): Menda je bilo to za njeno svilen obleko, o kateri je pravila, da velja 200 K.

Slov. Narod (ironično): Vsa čast onim, ki so znali razdeliti draginjsko do-

se tudi o šolskih vprašanjih. In tu postane indiskreten zaradi potrebe.

Tako je bilo:

»Saj si čital v Popotniku...?«

»Nisem. Da ti odkrito povem: nimam Popotnika. Človek ne more imeti vseh listov.«

»To je res. Vseh se tudi ne zahteva. Pa ima šola Popotnika.«

»Nima.«

»Saj je vendar določena letna vsota za šol. knjižnico, in tu vendar lahko dobiš šest kronic.«

Naj ne pišem neumestnega opravičevanja, saj ga nisem terjal jaz, pač pa slaba vest tovariševa. In na tisti šoli imajo naročeno, ter je tovariševa soproga učiteljica ženskih ročnih del, na račun krajnega šolskega sveta »Frauenzeitung«! In pa vzgojni pedagoški list Blätter für den Abteilungsunterricht!

Dotičnik pa je zaveden tovariš, ud odbora učiteljskega društva, ud odbora tega in onega narodnega društva, zvest narodnjak itd. itd. — ampak zaveden učitelj ni! To iz indiskretnosti.

II.

Tolikokrat smo se že o tem menili, in v zadnjem času se je jelo goditi: napredni slovenski dnevniki so začeli prinašati vsebinska poročila o učiteljskih listih. To se pravi: še ne vsi in ne o vseh! Učiteljstvo pa mora zahtevati, da ga podpira vsa slovenska javnost, ker njegov boj, ki ga bije za ideje svobode v šoli, ni le njegov boj, ampak boj vsega slovenskega naroda. Njegovi listi, pa bodisi »Uč. Tov.«, »Pop.«, »Dom. Ognjišče«, »Bodočnost«, »Zvonček« — so listi, ki streme vsi k enemu cilju: **vzgoji slovenske mladine**. In da ne bi hotela slovenska javnost teh teženj? Ne bi hotela podpirati učiteljstva v boju s tem, da čita te liste, da poročajo o njih vsa glasila brez razlike strank in političskih struj. Da poročajo dnevniki, pisani inteligenci, da poročajo listi, namenjeni najširšim narodnim krogom, da poročajo literarne in znanstvene revije slovenske — to sme zahtevati učiteljstvo, to — vsaj to: buditi vsepovsod zanimanje za kulturni boj slovenskega naroda — to mora podpirati javnost, to morajo upoštevati vodilni krogi!

Morebiti tedaj, ko je bil boj naše organizacije bolj v ozkih, le stanovskih mejah, tega nismo mogli in smeli zahtevati; danes, ko se borimo v stanovskih vprašanjih za principialno narodno vprašanje: reformo vzgoje, **se nam to mora dati!**

V nas je moč, v slovenski javnosti bodi podpora!

Ce nam je noče dati, ni slovenska javnost vredna boja, kateremu žrtvuje slovensko učiteljstvo vse sile!

III.

V nekaterih naših listih si je ugnezdila razvada, da mislimo: Učitelji smo, pa poučujmo ljudstvo tudi o vzgoji! — Trdim pa, da v to nismo poklicani. Sveti boj narodne vzgoje se bo izvojeval ne s poučevanjem, pač pa z delom staršev in učiteljev, t. j. vseh vzgojevalcev roko v roki, ramo ob rami...

Zato pa pritegnimo delavcev na naše polje iz vseh slojev, iz vseh strok: vsepovsod so najbolj pereča vprašanja vzgojna vprašanja, in le s tem, da se združimo na delo vsi, se bodo jasili pojmi, se bodo čistile misli...

In to bodi moralno idealna podpora našim listom...

IV.

Slovenskemu učiteljstvu:

Tvoj idealizem je, v čemer si največji!

klado res po občudovanja vredni previdnosti.

Gnilo jabolko: Vse je puhlo, vse prazno. Kdo je tvoj prijatelj, kdo sovražnik?!

Nanos: Budalo! Sovražnikov ni. Sami prijatelji — a ti drže za hrbtom bič.

Zepnarta (z nočne omarice): In gospodinča Mila, ki bi v resnici zaslužila, ni dobila ničesar. Revica! Težko ji je! Od doma ne more dobiti ničesar, saj bi še sami radi, da bi jim ona pomagala.

Nanos: Tako je, če je človek pošten in dober učitelj.

Ročni zapisnik: Čudno res, da moremo od ničesar živeti. Da, humorja je treba, zlasti nam učiteljskim param.

Pesmarica (zamazana in raztrgana): U boj, u boj! Mač iz toka, bračo!

Vsi (navdušeno): Smrt pijavkam! Pereant hinavci!

Učit. Tovariš: Ne budalite! Navdušenja vam ne manjka ne. A, da vas popeljem v boj, koliko jih pojde za menoj?

Vsi (enoglasno): Vsi.

Učit. Tovariš: V boj torej! Zmaga mora biti naša. Kar hočemo, moremo. Kar pa moremo, tudi — **moramo**.

Slov. Narod: Konec bodi krivic! Pravica naj živi!

Vsi (enoglasno): Živela pravica! Naprej! (Veter se hoče neopažen zma-

Pa da bi se ta mogel, smel spodtakniti ob naročnini stanovskih glasil?

Čudno prečudno se da to slišati... —

K ustanovitvi društva učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Pozdravljam poziv tovarišev F. Ranta in Drg. Humka k združitvi učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah v 3. številki »Uč. T.« in javim s tem svoj pristop k nameravanemu društvu. Tako društvo je nam res potrebno in bo zlasti za učitelje-zacetnike na obrtnih nadaljevalnicah lahko velike vrednosti, ker bodo v njem od starejših, že iskušenih tovarišev mogli dobivati potrebnih nasvetov za težavno svoje delovanje.

Ustanovni shod naj bi bil ob času, ko bo v Ljubljani razstava vajenskih izdelkov. Na shod se naj povabi ravnatelj c. kr. državne obrtne šole, g. c. kr. vladni svetnik Ivan Šubic, s prošnjo, da poda zbranim praktičnih migljajev za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah. Naprosi se naj tudi gospod ravnatelj trgovske šole v Ljubljani, da nam razkaže uredbo šole in izdelke trgovskih vajencev.

To so zazdaj moji nasveti.

Končno izrekam nadejo, da bodo k važnemu temu društvu pristopili vsi moji štajerski tovariši na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Jos. Mešiček,

nadučitelj in vodja obrtne nadaljevalne šole v Sevnici.

Vseslovanska visoka šola v Solunu.

V zadrskem »Narodnem Listu« priobčuje dr. Nikola Bjelovučić iz Berlina članek, ki mu je dal naslov »Vseslovanska visoka šola in hram sv. Cirila in Metoda v Solunu«. V tem članku piše dr. Bjelovučić med drugim: »Sveta brata Ciril in Metod sta položila temelj tako slovanski kulturi, kakor slovanski politiki svobodi. Ali je mogoče, da bi se ves slovanski rod častneje oddolžil svojima prosvetiteljema, kakor da jima v rodnem njihovem mestu, v Solunu, postavi spomenik, tako sijajen, da bi ves svet vedel, odkod je izšlo solnce slovanske kulture. Kakor postavljajo drugi narodi svojim velikim prosvetiteljem spomenike, tako moramo mi Slovani zasnovati veliko skupno kulturno ustanovo na čast slovanskih apostolov v njihovem rodnem mestu, osvojenem od turške sile, a sedaj zopet povrnemem krščanstvu in evropski kulturi. Moj načrt je potekel iz želje, da bi s tem pokazali svoje čuvstvo vdanosti in hvaležnosti nasproti velikima našima učiteljema, da se s tem ovekoveči za vse čase znaga krščanskega orožja nad polumesecem in nad robstvom in da bi bil CirilMetodov zavod in hram naše slovanske zbirališče, ki bi vplivalo na zblizanje vseh Slovanov v kulturi in ki bi tudi lahko dovedlo do edinstva vzhodne in zapadne slovanske cerkve, za čemer že davno teže vsi veliki duhovi zapadnega in iztočnega sveta. Kaj se naj stori in kdo naj to stori? Povedal bom svoje mnenje, potem pa naj odločijo tisti, ki to najbolj znajo in razumejo. Slovani bi morali zgraditi velik hram božji na čast sv. Cirila in Metoda, hram, ki bi nadkrilil po svojem sijaju sv. Sofijo v Carigradu. Bogati ruski narod bi v tem oziru lahko največ prispe-

val. Poleg hrama bi se morale ustanoviti slovanske visoke šole, ki bi se naj imenovale »Ciril-Metodovi zavodi«. V teh zavodih bi se naj učila staroslovenska književnost za slovansko duhovništvo; za posvetne sloje pa bi bila slovanska visoka šola politična šola. Mi Slovani potrebujemo tako šolo, ker je pri nas toliko nerešenih državnopravnih vprašanj, zlasti pri katoliških Slovanih. V tej visoki šoli bi se naj razen politike in slovanskih jezikov učila tudi trgovska politika, za katero ima Solun — mesto ob morju — vse pogoje. Da bi morali v to prispevati gmotno in moralno vsi Slovani, to je jasno. S tem bi se oddolžili velikemu spominu slovanskih apostolov, a imeli bi obenem svoje privlačno zbirališče, odkoder bi črpali nove moči za borbo proti tujinstvu. V tem podjetju bi morali biti edini državniki, učenjaki in cerkveni dostojanstveniki, vsi združeni, da se osnuje nekaj tako velikega in lepega, kakor je bila veličanstvena in lepa — narodna ideja sv. Cirila in Metoda.

Bjelovučićev predlog, zlasti njegov drugi del, je vreden, da se o njem razpravlja. Slovanska visoka politična šola bi bila res za Slované velikega pomena, in če bi se ta velika ideja uresničila v zibelki slovanske kulture, v Solunu, bi to bilo tem pomenljiveje.

Književnost in umetnost.

Odborova seja »Matiče Slovenske« dne 28. januarja 1913. — Gospod predsednik se spominja smrti ustanovnika Ivana Murnika. — Marca meseca bo 50 let od prvih priprav za ustanovitev »Matiče Slovenske«. — Letošnja glavna skupščina bo 9. (devetega) marca. — Korektore zemljevida se razpošiljajo v obmejne kraje v revizijo. — Matica izkusa doseči zamenjavo publikacij s poljsko Akademijo znanosti in umetnosti v Krakovu. — Brzobjavno je pozdravila svečanost Nemčičevo v Križevcih in Vukotinovičevo v Zagrebu. — Iz poročila blagajnikovega je razvidno, da se proračun za 1912 ni prekoračil. — »Matica« stopi v poštno-čepovni promet tudi za hrvatsko-ogrske del države. Poverjeniku, ki prijavi vsaj 20 članov, se dajo publikacije v dar, ako na to reflektira. — Rešijo se še druge gospodarske stvari. Tajnik poroča: Članov je za 1912. leto dozdaj 3370. Tekom leta 1912. so pristopili štirje ustanovniki in štirje umrli.

Glavna skupščina »Matiče Slovenske« bo dne 9. (devetega) marca. Samostalne predloge za to skupščino je v smislu § 3. b. društvenih pravil prijaviti odboru vsaj 14 dni prej.

Zvonček ima v 2. letošnji številki to-le vsebino: 1. Cvetko Gorjančev: Voznikove pesmi. 2. Svečan: Vinjeta. 3. Ivo Trošt: Vodna Vila. 4. M. Pirc: Zakaj je Tonček moral hoditi po bergljah. 5. Zupančičev: Savo. Podoba. 6. Davorinov: Očetu. Pesem. 7. Andr. Rapč: Tri ptičke. Pesem. 8. K. Str.: Lov na svisca ali marmotico. (S podobo.) 9. Cvetko Gorjančev: Pesem o snegu. 10. Tone Rakovčan: Mlakarjeva Ivka. 11. Davorinov: Oj, povejte! Pesem. 12. Cvetko Gorjančev: Zimska pesemca. 13. Tone Rakovčan: Čarovnik Med. 14. Zimska pot sirote. Podoba. 15. Andr. Rapč: Moj konjič. Pesem. 16. Jan Reginov: Zima. Pesem. 17. Hinko Medič: Ubožec. Pesem. 18. Iva: Kje ste, dnevi veselja? 19. Janez Bleiweis: Iskrice življenja. 20. Jan Reginov: Zimska burja. Pesem. 21. Bežimo od pijanca. Podoba. 22. Pouk in zabava: Besedna uganka. — Re-

zati pa star predpasnik, ki le deloma zagrinja okno, ga opazi.)

Predpasnik: Le beži! Mi gremo! Tralalila, tralala, vsaka reč en čas dera...

Mila (se zbudi in sklone v postelji): Naprej tedaj, da slavno zmagamo ali častno umremo! — —

Veliko slovansko drevo.

Veliko je in na široko raztegnjeno slovansko drevo.

Slovansko plemo zavzema teritorija 19.600.000 kvadratnih vrst in šteje blizu 160 milijonov: 159.420.000 (po popisu ruskega prof. Florinskega).

Slovansko plemo delimo v tri glavne veje.

I. Vzhodna veja, v katero štejemo mnogobrojni ruski narod, ki se deli na Velikorusi, Malorusi in Belorusi.

II. Južna veja, h kateri pripadajo Bolgari z Macedonci, Srbi in Hrvatje in Slovenci.

III. Zapadna veja, v kateri so Čehi in Moravci, Slovaki, Lužiški Srbi, Poljaki, Mazuri, Šlezi in Kašubi.

Od vseh slovanskih narodov so najštevilnejši Rusi. Za njimi pridejo Poljaki,

katerih je 21.700.000, Srbo-hrvatov je 10.000.000, Čehov 7¹/₂ milijonov, Bolgarov 5.700.000, Slovakov 2.740.000, Slovencev 1.500.000, Kašubov 370.000 in Lužiških Srbov 157.000.

Zanimivo je, kako se veliko slovansko drevo deli po veri.

Pravoslavni jih je 111.540.000, in to Rusov 100.760.000, Srbov 5.450.000, Bolgarov 6.260.000 in ostalih 60.000. Ruskih razkolnikov je 3.500.000, unijatov okoli 4 milijone; od teh 5000 Bolgarov, ostali so Rusi.

Katolikov je 37.300.000. Od teh Poljakov 21.150.000, Čehov 7.250.000, Slovakov 2.060.000, Hrvatov 3.450.000, Slovencev 1.480.000, Rusov 1.500.000, Kašubov 345.000, Bolgarov 50.000, Srbov 15.000.

Število protestantov znaša do 1 milijon 640.000; od teh je Slovakov 680.000, 550.000 Poljakov, 230.000 Čehov, 142.000 Lužiških Srbov, 25.000 Kašubov, 2000 Bolgarov.

K islamu jih pripada 1.230.000, in sicer 860.000 Srbohrvatov ter 370.000 Bolgarov.

Ti interesantni podatki so točni. Prijeti treba, da ni en katoliški slovanski rod ni svoboden!

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obratno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

štev in rešilci. — Milijonska mesta. — 24urna določitev dnevnega časa. — Sveče za tatove, da so varni pred policijo. — Edisonova najnovejša iznajdba. — Usmilite se ubogih ptic! — Zlati uk. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Planinski koledar. Leto 1913. Izdal in uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu, načelnik Savinjske podružnice S. P. D. — IV. letnik. — Cena 1 K 70 v. V Kranju 1912. Tiskala Tiskarna »Sava« v Kranju. — V 32 poglavjih, oziroma od- delkih in sestavkih objavlja letošnji Pla- ninski koledar obilico gradiva, ki bo za- nimala turiste in jim dobro služila.

Politiški pregled.

* **Poslanska zbornica** je sprejela za- kon o epidemijah. — V razgovor je prišlo potem poročilo odseka za državne uslu- žbenice s pozivom na vlado, naj sestavi za- konsko predlogo o regulaciji razmer po- slovodni in paznikov v tobačnih tvornicah. Poročilo je odobreno. Prihodnja seja bo 10. februarja, ko finančni odsek dogotovi predlogo o davku na osebno dohodarino.

* **Jezikovno vprašanje v Dalmaciji** je postalo bolj pereče. V teh zadevah se je mudil dalmatinski namestnik grof Attems na Dunaju. Baje je vlada namestniku na- tožila, da vso stvar prouči in o tem poroča.

* **Bojkot proti avstrijskemu in nem- škemu blagu.** V Odesi se je sestal odbor, ki je sklenil naperiti bojkotno akcijo proti blagu avstrijske provenienice. — Iz Sofije dešla poročila javljajo, da so od tam po- slali večjim ruskim firmam bolgarski tr- govci napovedi večjih naročil. Avstrijsko in nemško blago hočejo bojkotirati.

* **Cesarskih manevrov** letos ne bo, in to glede na politično situacijo in okolnost, da je polno vojakov pri »orožnih vajah«.

* **Konkordat med Srbijo in Vatika- nom.** Med naučnim ministrstvom srbskim in Vatikanom se vršijo dogovori glede konkordata za Srbijo. V to svrhu pojde v Rim poseben srbski delegat.

* **Protest proti vladnemu odloku** so sklenile češke hranilnice, ker vlada zahte- va, da vsaka hranilnica 30% svojih hranil- nih vlog dene v premičnine, in sicer polo- vico v državne papirje. Tudi poslanci so se zavzeli za to stvar.

Učiteljski konvikt.

Letnino za leto 1913. so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Vrščaj Josip, c. kr. ravnatelj v Trstu. Engelman Vinko, c. kr. učitelj v Trstu. Mahkota Karel, c. kr. učitelj v Trstu. Waschte Slavoj, c. kr. učitelj v Trstu. Dimnik Ivan, c. kr. učitelj v Tr- stu. Meršek Jakob, učitelj v Trstu. Dim- nik Slavoj, c. kr. učitelj v Trstu. Marija Antončič, učiteljica v Borovnici. Pavla Čop, učiteljica v Borovnici. Ida Papler, učiteljica v Borovnici. Gojko Ščuka, učitel- j v Lipi pri Komnu. Fortunat Jelovšek, učitelj v Viršanju. Karel Završnik, nad- učitelj v Dupljah. Peter Ipavc, učitelj v Svetem pri Komnu. Janko Likar, učitelj v Ljubljani. Ivan Schmeidek, učitelj v Krtni. Fran Zagorc, učitelj v Belcerkvi. Josip Zemljčič, nadučitelj pri D. M. v Bre- zju pri Mariboru. Josip Azman, nadučitelj na Breznici. Hermina Sirnik, učiteljica na Breznici. J. Kafon, nadučitelj v Misli- nju. Fran Škof, nadučitelj v Vremah. Ju- lija Kalin, učiteljica v Vremah. Ivan Dem- šar, nadučitelj v Šmarjeti na Dolinskem. A. Golli, učiteljica v Šmarjeti. Justina Mo- dic, učiteljica v Šmarjeti. J. Lapajne, nad- učitelj v Cerkljah na Gorenjskem. Janko Vrezec, nadučitelj v Ribnem pri Bledu. Fr. Pogačnik, učit. v Ribnem. Leop. Fer- jan, učitelj v Olševku pri Tupalčah. Uči- teljstvo ljudske šole v Postojni in sicer: Ćurnik Alojzija, Dereani Iva, Palme Ma- rija, Petters Marija, Juvanec Ferdinand, Kopač Leopold, Pristov Ivan in Suhadol- nik Andrej, ter Skubic Cilka, učiteljica ženskih ročnih del v Postojni. Franciška Aleš, učiteljica v Pečah. Fran Potokar, nadučitelj v Dragatušu. Tomaž Bitenc, učitelj v Dragatušu. Marija Zagorjan, učitel- jica v Grahovem. Armela Širok, učitel- jica v Grahovem. Neimenovan iz Gra- hovega pri Cerknici. Alojzij Kecelj, učitelj v Ljubljani. Hvala!

Dar. G. Franc Zupančič, c. kr. geo- meter v Kranju, mesto venca pokojnemu nadučitelju Zupanu v Dolskem, 10 K. G. Maks. Gaspari, akademični slikar v Ljub- lani, 10 K. Bog. plati!

Dve novi mladinski knjigi. V založbi »Društva za zgradbo učiteljskega konvik- ta« sta izšli zopet dve krasni mladinski knjigi in sicer E. Ganglovih »Pripovednih spisov« III. zvezek in »Spisov Mišjakove- ga Julčka« V. zvezek.

Jubilejska samopomoč.

Dne 23. januarja t. l. je umrla članica gospa Žager Jožefa, nadučiteljica vdo- va v Petrovčah na Štajerskem.

Njenim dedičem se je izplačala pod- pora v znesku 490 K.

Člani naj poravnajo 38. smrtni slučaj skupno z letnino (§ 5, b) in upravnino (§ 6, c), kar imajo že na razposlanih po- ložnicah označeno.

Proti društvenikom, ki dolgujejo in ne poravnajo pravočasno dolga, kateri se jim je označil na položnicah, se bo ravnalo po § 4, točka č.

Nekateri člani pošiljajo pisma še ved- no na Ig ali v Ljubljano, katera šele po dolgem romanju pridejo načelniku v roke, če se prej ne izgube. Ker je posebno o smrtnih slučajih važno, da dobijo dediči pravočasno podporo, zato se člani opo- zarjajo, da naslovljajo pisma na »Jubilej- ska sampoč« v Krtni, pošta Dob, ali pa na načelnika tovariša Schmeidek Iva- na, učiteljica v Krtni, pošta Dob.

Kranjske vesti.

—r— **Deželni šolski svet** je dovolil okrajnemu šolskemu nadzorniku Maierju polletni dopust. V važnejših zadevah ga nadomestuje g. dež. šolski nadzornik Hu- bad, v mestnem svetu pa tov. Juraj Režek.

—r— **Iz šolske službe.** Dopust se je dovolil učiteljici Vidi Šorn na Viču, name- stuje jo praktikantinja Ema Toplikar, učitelja Božidarja Govekarja pri D. M. v Pol- lju, ki se mu je dovolil dopust, nadomešča začasno učiteljica Roza Jeraj. Zaradi bo- lezni na dopustu se nahajajočo učiteljico Ivanka Preširen na Slavini namešča su- plentinja Marija Komar.

—r— **Imenovani so:** Andrej Suha- dolnik, Postojna; Alojzij Lilija, nadučitelj, Poljsnik; Robert Cigler, nadučitelj, Stu- denec; Marija Sušteršič, Sv. Duh; Ma- rija Rant, Velika dolina; Jožefina Jer- man, Leskovec; Ana Schiffer, Kovor; Helena Oranič, Sv. Križ pri Trziču; Ana Krenn, Šmartno pri Kranju; Fran- čiška Grom, Naklo; Rudolf Högl, Ko- čevska Reka; M. Stravs, Zameško; Ma- rija Tomc, Kranj; Iv. Šraj na meščan- ski šoli v Postojni; Ivan Franke, nad- učitelj, Dobrič; Vida Vrezec, Gora; Iv. Perko, nadučitelj, Ježica; Karel Puhar, Ribnica; Marija Novak, Spodnja Šiška; Peter Jocič, Cerklje; Herman Kmet, Col. — Stalno je vpokojena Marija Triller in Albina Kranjc-Legat za eno leto. Ljudska šola na Dovjem se razširi na tri razrede. — Glede pritožbe proti volitvi večšakov-učiteljev v mestni šol- ski svet v Ljubljani se ugovor Janežič- Sadar zavrne zaradi pomanjkanja legi- timacije, razveljavi se pa izvolitev Lev- ca, Črnagoja in Mehletove, izvolitev Režka se potrdi. Ker imajo po besedilu zakona pasivno volilno pravico samo »učitelji-veščaki« (Fachmänner), se raz- veljavijo mandati učiteljc. — Okrajne učiteljske konference po deželi se bodo vršile redno le vsako tretje leto, in sicer na sedežu c. kr. okrajnega šolskega sve- ta. — Justina Kavšek, supletinja na Vrh- polju, je imenovana za začasno učiteljico v Matenji vasi. Marija Furlan, bivša supletinja v Grosuplju, pa za supletinjo na Vrhpolju namesto obolelega nadučite- lja F. Punčuha.

—r— **V deželnem šolskem svetu** so ovrgli volitev enega učitelja-strokovnja- ka in obeh namestnikov za c. kr. mestni šolski svet ljubljanski. Napredno učitel- stvo nima prav nobene opore v deželnem šolskem svetu, da bo pa pri tej izvolitvi na tak način pokazal svoje strankarsko stališče, tega vendar nismo pričakovali. Ker je bil klerikalni priziv neutemeljen, ga je moral deželni šolski svet zavrniti. Da bi se pa klerikalcem vendarle ugodelo, so pa na umeten način izpodbili volitev. Zgodilo se je pa to tako-le: Pri volitvi dne 28. novembra 1912 so volile tudi tri učiteljice (Cundrč, Lebar in Lunder), ki so bile šele 20. novembra, torej en teden pred volitvijo, imenovane. Na dan volitve pa še niso nastopile definitivne službe in tudi dekretov še niso imele v rokah.

Slomškari z nadzornikom Maierjem so pa že računali na te tri glasove, saj se je slavnoznani računovodja Janko Nepo- muk Jeglič takoj pohvalil: »Imamo že zopet tri nove glasove, bo tem lepša zmaga.« Nadzornik Maier je tudi iz tega namena dovolil oddati glasovnice. Pripo- mniti moramo še, da so vse te tri učitel- jice zagrizene Slomškari. Nadučitelj Dimnik je v imenu naprednega učitel- stva protestiral proti temu, da bi te tri učiteljice volile, a nadzornik Maier ga je zavrnil, da si ne pusti umešavati se v njegovo uradno poslovanje in da je vsa- kemu dano na prosto voljo, da se pritoži na deželni šolski svet. In Maier je na- vzlic temu protestu pustil imenovane tri učiteljice voliti. Pritožba na deželni šol- ski svet se s strani naprednega učitel- stva ni vložila, ker bi bila pri sedanjih razmerah brezuspešna. Imenovane tri učiteljice so torej volile, in zakon se je kršil s strani vladnega zastopnika, c. kr. šolskega nadzornika A. Maierja. Navzlic tej nezakoniti mahinaciji je pa napredno učiteljstvo vendarle zmigalo. Ker je bilo oddanih 63 glasovnic, je znašala absolut- na večina 32. Napredni kandidat Režek je dobil 34 glasov, Levec, Črnagoj in Me- hle pa po 32 glasov. Zdaj pa so začeli »zgoraj« glave stikati, kako bi ovrgli to volitev. In pogruntali so jo tako-le: Rekli so: Lunderova je neopravičeno volila. (Tu- di Cundrč in Lebar sta neopravičeno vo- lili!) Lunderove glas je torej neveljaven. Ker je pa volitev tajna, se ne ve, katere kandidate je volila. (Kdo se ne smeje?) Zaradi tega dobe vsi kandidate po en glas manj. Režek ima torej 33 glasov, ostali trije pa samo po 31 glasov in 31 pa ni absolutna večina; zato se ti trije mandati razveljavijo. — Taka razsodba ni salamonska, ampak salemenska!

Štajerske vesti.

—š— **Deželni šolski svet** je imel dne 25. pret. m. sejo, na kateri je vpokojil de- finitivno učiteljico Marijo Škrbinčevno in dovolil Ani Westrovi, def. učiteljici v Sp. Poljskavi, izstop iz učiteljskega stanu.

—š— **Umrli** je dne 26. pret. m. v Sto- percah vpokojeni nadučitelj in posestnik Jakob Cvirni. Znan je bil v najširših kro- gih, ker je skoro pol stoletja učiteljeval v raznih spodnještajerskih krajih.

—š— **Izjava.** V zadnji številki smo priobčili med štajerskimi vestmi dopis od Sv. Lovrenca v Sl. gor., s katerim se ču- tita tovariš J. Farkaš in njegova soproga, gospa M. Farkaševa, žaljena in neopra- vičeno napadena. Dotični dopis smo ob- javili, zaupajoč verodostojnosti svojega poročevalca. Kakor nam sedaj izpričujeta doposlani izjavi obeh prizadetih, smo bili v zmoti. Izjavljamo, da nam je žal priob- čenega dopisa, ker nimamo povoda dvo- miti o osebnosti niti tovariša Farkaša niti njegove gospe soproge. Lojalno torej priznavamo svojo zmotu, upajoč, da je s tem ta neljuba zadeva poravnana. Kakor priča ta slučaj, je vkljub naši največji paz- livosti mogoče, da pridejo v list osebnosti ki so neutemeljene in neopravičene. Ob tej priliki prosimo vse svoje poročevalce, naj se izogibljejo osebnosti, da ohranijo našemu listu dobro ime resnosti in pravi- coljubnosti.

—š— **Mesto učitelja** je razpisano do 20. februarja 1913 na petrazrednici v Ča- dramljah pri Konjicah v stalno namešče- nje. Krajni šolski svet da 60 K stanarine in 20 K za drva na leto. (Glej Naredbeni list!)

—š— **Bela žena.** Tovarišu Janku Oz- mecu, nadučitelju v Kostrivnici na Štajer- skem, je v ponedeljek 3. februarja, umrla nagle smrti hčerka Milenica v polpetem letu starosti. Naše iskreno sožalje!

—š— **Razpis nadučiteljske službe.** Pri Sv. Štefanu v šmarškem okraju je razpisano do 15. februarja 1913 mesto nadučitelja. V prejšnjih letih so kraj raz- kričali kot jako slab. Pa naj ne plaši to nikogar, ker v kraju, ki je oddaljen le eno uro peš od želez. postaje Grobelno, ima vsakodnevno pošto zvezo s Šmarjem, je za trirazrednico naravnost komfortno šolsko poslopje, za nadučitelja pa stano- vanje štirih prijaznih sob s pritlikinami tik novega šolskega poslopja, z vrtnom in sadovnjakom. Tudi razmere šolske in dru- ge so jako ugodne. Naj se torej ne verja- me neosnovanim govoricam! Šola je v II. plačilnem razredu.

—š— **Šolske zadeve iz celjskega okra- ja.** Marija Supankova, prov. učiteljica na

šestrazredni okoliški šoli v Vojniku, se je službi zaradi omočitve odpovedala in pride na njeno mesto kot supletinja Ma- tilda Požarjeva. Stanko Gradišnik je pri- puščen kot volonter na deško okoliško šolo celjsko; Pepeca Ahtikova se je name- stila kot suplentka v Dramljah; dozda prov. razred na šestrazredni okoliški šoli v Vojniku je postal definitiven.

Tržaške vesti.

—t— **Dr. Pietro Rozzo.** Dne 26. janu- arja je v starosti petdesetih let nenado- ma umrl magistratni šolski asesor dr. Pietro Rozzo. Mož obsežne kulture, umet- niškega čuvstvanja ter stroge pravič- nosti je zatisnil svoje oči za vedno. Ko- rekten vedno, navdušen za šolstvo, prija- telj mladine, ljubezniv in duhovit v oseb- nem občevanju, si je tekom svojega ase- sorstva pridobil simpatije pretežne ve- čine tržaškega učiteljstva, osobito slo- venskega, ki se je tekom njegove službe- ne dobe oddahnilo od prejšnjih časov če- stega šikaniranja. Po imenu, rodu in pre- pričanju Italijan, je iskreno ljubil svoj na- rod, a spoštoval narodni čut drugorodca. Izrazil se je nekdoč, da slov. učitelj mora ljubiti svoj narod in delati zanj, le šovi- nist, ki bi ital. narod sovražil, ne sme postati. Njegovo delovanje se je tekom dolgih let popolnoma skladalo s temi na- zori. Kdor ve, kolikega vpliva za šolstvo in učiteljstvo v Trstu je mesto mag. šol. asesorja, bo vedel ceniti odlični značaj prerano umrlega. — Preminuli je bil nav- dušen pristaš in pospeševatelj otroških zabavišč, šolarskih kuhinj in institucije šolskih zdravnikov. — Tržaško slovensko učit. društvo se je oddolžilo njegovemu spominu s tem, da je položilo venec na njegovo krsto in nabralo znesek za šol- larske knjižnice tržaških slovenskih ljud- skih šol. Udeležba pri njegovem pogrebu je bila naravnost ogromna; slov. učitel- stvo Trsta dobro zastopano.

Goriške vesti.

—g— **Ženski licej »Notre Dame« v Gorici.** Temu zavodu je naučno ministr- stvo razširilo pravico javnosti tudi na še- sti razred in s tem mu je dana tudi pravica državnega zrelostnega izpita s tekočim letom.

—g— **Podpore obratno-nadaljevalnim šolam.** Z odlokom z dne 5. dec. 1912 je do- volilo c. kr. ministrstvo javnih del držav- no podporo za l. 1912 obratno-nadaljevalnim šolam v Gorici (s slovenskim učnim jezi- kom) v znesku 900 K, v Mirnu v znesku 200 K in v Solkanu v znesku 200 K.

—g— **Umrli** je v Gorici znani učitelj glasbe Anton Hönl.

—g— **Zveza laških učiteljev** je imela v Gorici svoj občni zbor. Na tem zboru so se zavzeli za to, da treba na vsak na- čin otvoriti za one dečke, ki hočejo v gim- nazijo, poseben pripravljani razred, češ, da ljudska šola nima takega namena, da bi usposobljala za srednje šole! — Učiteljske zahteve predložijo deželnemu zboru, ki bo sklican, kakor je nekdo po- ročevalcu zagotovil, sredi meseca marca. — Laški učitelji zahetvajo tudi, da se zgradi primerno poslopje za otroke, ki pohajajo sedaj šolo v ulici Sv. Ivana. (Kaj pa poslopje slovenske šole Podturnom in na Ajševici?)

—g— **Kinematograf v Gorici.** »Slo- vences« z dne 25. januarja poroča, da je gimnazijsko ravnateljstvo v Gorici prete- kli petek dopoldne odločno prepovedalo učencem obisk kinematografa v »Cen- tralu«. Ta vest je netočna. Gimnazijsko ravnateljstvo je nasploh prepovedalo učencem obisk vseh kinematografov v Gorici.

Istrske vesti.

—i— **Dopolnilna deželnozborska vo- litiv.** Dne 9. februarja se vrši dopolnilna volitev na Kvarnerskih otokih zaradi smrti bivšega poslanca Kvirina Kozuliča. Politi- ško društvo za Hrvate in Slovence v Istri je proglasilo kakor kandidata gosp. Am- broža Haračiča, upokojenega šolskega svetnika v Malem Lošinju.

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!

Splošni vestnik.

Šolska vest. Ker je c. kr. deželni šolski svet dovolil okrajnemu šolskemu nadzorniku Antonu Maierju polletni dopust, bodo bistvena in nujna opravila v rokah c. kr. dvornega svetnika Fr. Hubada, opravila pa, ki spadajo v delokrog c. kr. okrajnega šolskega nadzornika slovenskih in dvojezičnih šol ljubljanskega mesta, je pa poveril c. kr. mestni šolski svet učitelju-strokovnjaku Juraju Režku.

Slovenska Šolska Matica bo izdala za l. 1912 sledeče knjige: **Pedagoški Letopis.** Uredil H. Schreiner. **Posebno ukoslovje prirodoslovnega pouka.** Spisal šolski svetnik prof. France Hauptmann. **Domoznanstveni pouk v ljudski šoli.** Sestavila Eliza Kukovec. **Flora slovenskih dežel.** Sestavil Julij Glowacki, uredil dr. L. Poljanec. — Gg. poverjenike, ki še niso poslali imenika (glej predzadnjo številko Učit. Tovariša!) opozarjamo, da se bo prihodnji teden začel imenik že staviti in tiskati. Ta teden je torej še čas za vpisovanje članov. Letnino pošljejo posamezniki lahko tudi kar naravnost Slovenski Šolski Matici v Ljubljano.

Številke govore. Volitev učiteljev-strokovnjakov v c. kr. okrajne šolske svete na Kranjskem so končane. V smislu novega zakona v šolskem nadzorstvu so volili samo stalno nameščeni učitelji in učiteljice. V vseh dvanajstih okrajih je bilo oddanih 730 glasov. Od teh so dobili kandidatje napredne učiteljske organizacije 518 glasov, kandidatje Slomškove zveze pa samo 212 glasov. **Napredni kandidatje imajo torej 306 glasov večine.** To je naravnost sijajna zmaga naprednega učiteljstva nad korupcijo, terorizmom, preganjanjem, podkupovanjem, sleparjanjem in raznimi drugimi krivicami, ki jih uganja klerikalna strahovlada nad naprednim učiteljstvom. Da, da, gospoda klerikalna, te številke povedo več kakor najdebelejšje knjige. Te številke vam bodo delale še veliko pregla-vico, če ne boste pravočasno prišli k spoznanju in krenili na pot pravice. — V posameznih okrajih je pa bilo razmerje glasov tako-le: V Ljubljani 34—31 (prva številka velja naprednim kandidatom, druga pa klerikalnim); v Ljubljanski okolici 41—51 (5 naprednih ni prišlo k volitvi, 5 jih je pa oddalo prazne glasovnice); v Kamniku 29—25; v Kranju 54—19; v Radovljici 31—24; v Postojni 55—11; v Logatcu 40—11; v Rudolfnem 48—6; v Črnomlju 23—0; v Krškem 67—3; v Litiji 31—20; v Kočevju 55—11. **Vsa čast značajnemu, nevstrašenemu naprednemu učiteljstvu! Le pogumno naprej do končne zmage!** In zmaga mora biti naša, ker na naši strani je poštenje in resnica, na nasprotni pa goljufija in laž.

Za svobodo in ljubezen. Pretekli mesec so poročali časopisi, da je srbska vojaška oblast dala ustreliti v Skoplju neko žensko, ki se je izdajala za princezino iz **Galicije**, ki je jako fino nastopala, se znala vrniti v najboljše kroge v Belgradu ter sodelovala pri srbskem Rdečem križu, v resnici pa je bila zapeljivka, ki je zvajala dekleta iz vseh slojev **mednarodnim kupčevalcem z dekleti**, v roke. Ko ji je prišla srbska oblast na sled, jo je dala ustreliti. — Ne le desetletja temveč stoletja je cvetela na jutrovi in še cvete kupčija z dekleti. Ugrabljaajo jih s silo, v kulturnih državah pa z zvijačami, da polnijo hareme pohotnih Turkov. — Ne le v starih časih, ko so še Turki plenili po naših krajih, so vlačili slovenska dekleta v turško sužnost — znana je povest o **Miklovi Zali** — tudi v novejšem času je marsikatero slovensko dekle šlo v **turško sužnost**. In povest o taki — rekli bi moderni Miklovi Zali je roman »**Za svobodo in ljubezen**«. Roman »**Za svobodo in ljubezen**« opisuje usodo slovenskega dekleta Jerice, ki je bilo prodano v turško sužnost in za katero sta njen brat Ivan in njegov prijatelj Srb Dušan tvegala vse, da jo rešita. Ker je bil Dušan Komita (član vstaškega odbora v Macedoniji) so jima šli vstaši vsepovsod na roko in v romanu so večje opisani **boji in življenje vstašev in krščanske raje**. Roman »**Za svobodo in ljubezen**« je velezanimiv; da, tako lepe povesti Slovenci še sploh nismo imeli. Gotovo ga bo z zanimanjem čital vsak zaveden Slovenec in vsaka zavedna Slovenka. Opozarjamo vse čitatelje in čitateljice na roman »**Za svobodo in ljubezen**«, ker je baš sedaj aktualen, ko se vrše na Balkanu svetovno važni dogodki. Ta roman je začel priobčevati »Slovenski Ilustrovani Tednik« ter priporočamo vsem, da se naroče nanj. Samo 70 vinarjev za mesec dni stane in se naročnina lahko pošilja tudi mesečno (event. v znamkah). Razširjajte »Slovenski Ilustrovani Tednik« in mu pridobivajte novih naročnikov.

Draginjsko doklado učiteljstvu je dovolil moravski deželni zbor. A, kaka razlika med kranjskim in moravskim deželnim zborom! Na Moravskem dobijo: 1. provizorično učiteljstvo brez izpita uspo-

sobljenosti 100 K; 2. učitelji brez družine 180 K; 3. oženjeni učitelji brez otrok 240 K; 4. učitelji z enim ali dvema otrokoma 340 K; 5. učitelji z več otroki 400 kron; 6. definitivne učiteljice ročnih del 120 K; provizorne 100 K, a one, ki imajo manj kot 10 ur, 70 K. Za to doklado je treba 2,300.000 K. Doklada se izplača v dveh obrokih, 1. maja in 1. oktobra.

Živinorejski in mlekarški tečaj priredi ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu v sredo in četrtek, dne 26. in 27. februarja 1913. Namen tečaja je izboljšanje kravje reje v zvezi z mlekarstvom. Na vzporedju so naslednja predavanja: V sredo, dne 26. februarja. Od 2. do 4. popoldne: Vrednost kravje reje. Odbiranje molznih krav. Račba krav za plemo. Krmljenje krav. Strelžba molznim kravam. Molža. Stroški kravje reje. V četrtek, dne 28. februarja. Od 9. do 11. popoldne: Prodaja mleka. Ravnanje z mlekom. Lastnosti mleka. Napake in pomanjkljivosti mleka. Mlečna posoda. Popoldne od 2. do 4.: Prodaja smetane in presnega masla. Oddajanje in razpečevanje presnega masla. Gospodarski pomen mlekarških zadrug. Pouk se pojasnjuje s praktičnim razkazovanjem. Tečaj je namenjen našim gospodarjem in gospodinjam. Želi se, da se ga mnogoštevilno udeležijo tudi naše gospodinje in kmetiška dekleta. Kdor se želi udeležiti, naj se prihlasi po dopisnici. Oddaljenim in ubožnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in podporo 2 K na dan za prehrano. Podpora se dovoli le onim, ki za njo po dopisnici pravočasno prosijo. Priglasila in prošnje za podporo je treba nemudoma poslati ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija).

Sadlarski tečaj na Grmu priredi ravnateljstvo kmetijske šole v ponedeljek in torek 24. in 25. februarja 1913. Namen tečaja je povzdiga domačega sadljarstva. Na vzporedju so naslednja predavanja: V ponedeljek, dne 24. februarja. Od 2. do 4. popoldne: Razčrtavanje sadnih nasadov. Naprava drevesnih jam. Obrezovanje dreves pred saditvijo. Pravilna saditev dreves. Od 4. do 5. popoldne: Praktične vaje v šolskem sadovnjaku. V torek, dne 25. februarja. Od 8. do 10. popoldne: Oskrbovanje mladega in starejšega drevesa. Obrezovanje. Pomlajevanje in precepljenje. Od 10. do 12.: Praktične vaje v sadovnjaku. Od 2. do 4. popoldne: Najvažnejše o gojitvi in oskrbovanju prtičnega drevesa. Od 4. do 5. popoldne: Praktične vaje v šolskih nasadih. Tečaj je namenjen gospodarjem in kmetijskim mladencem. Kdor se hoče tečaja udeležiti, naj se prihlasi po dopisnici. Oddaljenim in ubožnim udeležencem s Kranjskega plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in podporo 2 K na dan za prehrano. Podpora se dovoli le onim, ki zanj pravočasno po dopisnici prosijo. Priglasila in prošnje za podporo je treba nemudoma poslati ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija).

— **Dijaki eksportne akademije štrajkajo.** Dijaki dunajske eksportne akademije zahtevajo že več časa sem, naj se povzdigne akademija v trgovsko univerzo. Ker se ni ugodilo tej zahtevi so uprizorili štrajk, ki se ga udeležuje okoli 800 dijakov. Zaradi tega so zatvorili zimski semester.

Podaljšanje roka za predajo napovedi za prihodarino in osebno dohodarino. Glasom parlamentarnega načrta državnega zbora pride najbrže v posvetovanje tudi reforma zakona o osebnih davkih. V slučaju, da se dotična reforma sprejme, se dosednji način izpolnitve napovedi bistveno spremeni (med drugim odpade preračunanje troletnega povprečja) in bo osebno tudi nameravana amnestija najbrže močno učinkovala na izpolnjevanje napovedi. Z ozirom na te okoliščine je finančno ministrstvo odredilo, da se za leto 1913 prenese rok za predajo napovedi za prihodarino in osebno dohodarino na dobo od 15. februarja do 15. marca 1913. Te napovedi se morajo torej predati davčnim oblastim šele od 15. februarja 1913 (namesto kakor do sedaj od 1. januarja) dalje; v smislu člena 29, št. 4, izvrševalne navedbe k IV. poglavju zakona o osebnih davkih bodo torej davčne oblasti vročevale davkoplačevalcem obrazce za napovedi šele v drugi polovici meseca januarja 1913.

Jasnaja Poljana razdeljena med kmete. Tolstoj je hotel, da se posestvo Jasnaja Poljana razdeli med kmete. Hči Aleksandra je poskrbela, da se izvrši očetova volja. Kupila je od matere to posestvo in ga sedaj razdeli med kmete.

Ali smemo — kar smejo Nemci? Po Nemčiji je predaval poslanec Perko o pomenu nemštva v Avstriji za Nemčijo. Ta predavanja so zbrala 170.000 mark za nemške šole na Češkem. Kak vihar o »veleizdaji« bi nastal, ako bi kak naš poslanec šel v Rusijo ali Srbijo nabirat rublje ali

dinarje za slovensko rajo na Koroškem. In vendar — kar smejo Nemci, bi smeli tudi mi.

Listnica uredništva.

Gospod Viktor Šega, katehet ljubljanske gluho-nemnice, ki je bil prej frančiškan in se je kot tak imenoval pater Hiacint, nam posredno javlja, da se čuti jako potrtega, ker ga naš članek »Nesramnost«, priobčen dne 17. januarja v našem listu, imenuje v družbi ljudi, kamor ne spada (glej zadnji stavek četrtega odstavka omenjenega članka!) Temu nasproti izjavljamo, da nas samo veseli, ako g. katehet Viktor Šega ne mara biti v taki družbi.

Jernej Bahovec

naslednik: IVAN GAJŠEK

- trgovina s papirjem -

Sv. Petra cesta št. 2.

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsové

učiteljeve soproge, v Novém Hradku p. Met. (dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov cefira kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.

Blago je stalnobaravno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorci blaga zastojn in franko.

Alojzij Luznik

Dornberg pri Gorici, Primorsko.

Slike, pohištvo, glasovirji, harmoniji, šolske in društvene zastave. Kdor želi cenik za pohištvo, naj blagovoli naznani, rabi li opravo za spalnico, obednico, katere komade itd. Vsi izdelki najsolidnejši. Cene zmerne. Plačevanje po dogovoru.

Slovensko Abecedo

za ženska ročna dela

(II. pomnožena izdaja) po 20 vin. komad

priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani,

Krojaška ulica 8.II.

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8

priporoča sledeče mladinske spise:

A. Rapè: Mladini, I. zvezek.
Spisi Mišjakovega Julčka, I., II., III. zv.
E. Gangl: Zbrani spisi, I., II. zvezek.
J. Slapšak: Turki pred sv. Tilnom.
A. Rapè: Dane.
J. Ribičič: Kraljestvo čebel.
M. Gregorič: Otroški oder. IX

Vsaka šola naj bi imela vsaj po toliko izvodov teh najboljših mladinskih spisov, kolikor ima razredov.

Ceniki zastojn in poštne prosto.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

— poleg „Figovca“ —

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna stek arska dela, tudi nova šolska poslopja na deželi itd.

C. kr. Priv.

občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 416 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

	meseca jan. 1913	Od januarja 1912
Vložilo se je ponudb	1642	
za zavarovano vsoto	K 13,255.099'65	
Izgotovljenih polic je bilo	1098	
za zavarovano vsoto	K 9,227.576'49	
Naznanjene škode znašajo	K 883.673'03	

V interesu vsih gospodinj!

Samo ti zabojčki in zavoji, kateri nosijo kavni mlinček kot tvorniško znamko, vsebujejo nepreseženi, staroizkušeni „pravi Franck“ iz tovarne v Zagrebu.

Priporoča se tedaj: skrbna pozornost pri nakupu!

sl. im. 121/24576

Učiteljska tiskarna v Ljubljani,

IV

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8.

priporoča

različne poštne in železniške tiskovine

za šolsko uporabo urejene po najnovejših uradnih vzorcih.

Ceniki zastojn in poštne prosto.